

УДК 347.66:34.05

МУСТАФАЄВ ЮСУФ НУРІ ОГЛИ,
студент IV курсу спеціальності «Міжнародне право»
Львівського національного університету імені Івана Франка

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ОХОРОНИ СПАДКОВОГО МАЙНА В ЗАКОНОДАВСТВІ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Анотація. У статті досліджено особливості застосування заходів охорони спадкового майна в законодавстві України та зарубіжних країн. Визначено підстави та порядок застосування таких заходів. Проаналізовано вплив інституту охорони спадкового майна на забезпечення прав та інтересів учасників спадкового процесу. Розглянуто основні відмінності механізму застосування заходів охорони спадкового майна в законодавстві України та зарубіжних країн. Виявлено основні недоліки українського законодавства в регулюванні відносин щодо охорони прав та інтересів спадкоємців, відказоодержувачів та кредиторів.

Ключові слова: охорона спадкового майна, управління майном, опис майна, спадкова маса, спадкоємці, виконавець заповіту, заповідальний відказ.

Постановка проблеми. Після проголошення незалежності України встала на шлях масштабних правових, економічних та соціальних реформ. Запровадження елементів ринкової економіки призвело до розвитку інституту права власності, який, у свою чергу, розширив цивільний обіг та процес накопичення майна фізичними особами. Таким чином, фізична особа за життя вступає в безліч майнових правовідносин: набуває та відчужує майно, укладає договори, засновує товариства та інші види юридичних осіб, проводить господарську, інтелектуальну, трудову або іншу діяльність, створюючи таким чином матеріальні і нематеріальні блага тощо. Однак смерть як подія є юридичним фактом, що не залежить від волі особи (за виключенням самогубства), тому остання не завжди може заздалегідь передбачити її настання, що призводить до небажаних наслідків, таких як знищення, розкрадання, втрата або пошкодження майна. Задля запобігання вищезазначених наслідків законодавцем був створений інститут охорони спадкового майна, який здійснюється в інтересах спадкоємців, відказоодержувачів та кредиторів спадкодавця з метою збереження майна до прийняття спадщини спадкоємцями або набрання законної сили рішенням суду про визнання спадщини відумерлою [1, ч. 1, ст. 1283]. Однак на практиці нотаріуси або в сільських населених пунктах – уповноважені на це посадові особи відповідного органу місцевого самоврядування нерідко безпідставно відмовляють у вжитті заходів щодо охорони спадкового майна. Так, у справі № 447/2442/13 [2] нотаріус відмовив у вжитті заходів щодо

охорони спадкового майна на підставі того, що з моменту, коли всі спадкоємці подали заяви про прийняття спадщини, спадкове майно вважається таким, що перебуває під їх охороною і над ним не може бути вжито заходів до охорони спадкового майна, а також через неподання спадкоємцями правовстановлюючих документів на майно, за якими можна було б встановити наявність місцезнаходження спадкового майна. Суд дійшов висновку, що відмова нотаріальної контори у вжитті заходів щодо охорони спадного майна за заявами позивачів є протиправною.

Що стосується забезпечення прав та інтересів кредиторів, то, на жаль, законодавство України не захищає повною мірою інтереси кредиторів спадкодавця. Кредитор має право стягнути майно зі спадкоємців боржника тільки після прийняття ними спадщини в межах і в розмірі, що відповідають успадкованій частці кожного з числа спадкоємців [1, ч. 1, ст. 1282]. Отже, спадкоємці не несуть солідарної відповідальності за борги спадкодавця, тому процес стягнення майна, яке було передано в спадщину, ускладнюється витребуванням боргів із кожного спадкоємця.

Із вищесказаного випливає, що на сучасному етапі розвитку нашої держави законодавцем не приділяється достатньої уваги інституту охорони спадкового майна, застосування якого не носить обов'язкового характеру і вживається лише в крайніх випадках.

Стан опрацювання проблематики. Питанню охорони спадкового майна присвячена низка праць таких науковців, як: Фурса С.Я., Дзера О.В., Гонгало Б.М., Суханов Є.О., Спасибо-Фатеева І.В., Шумілов В.М., Рибачук О.Ю., Бунятова Д.Б., Кеннет Райд, Маріус Дж. Вааль, Рейнхард Циммерман, Матіас Рейман тощо. Слід сказати, що вищезазначені автори у своїх працях лише опосередковано зачіпали тему охорони спадкового майна, не приділяючи достатньої уваги проблемі ефективності даного інституту. У тому числі не було проведено жодних спроб використати законодавство інших держав із метою покращення та розвитку інституту охорони спадкового майна.

Метою статті є конкретизація недоліків діючого законодавства України, що регулює застосування заходів охорони спадкового майна, а також аналіз законодавства іноземних країн для більш ефективного забезпечення прав та інтересів кредиторів, спадкоємців та відказоодержувачів.

Виклад основного матеріалу. Охорона спадкового майна складається з двох основних інструментів: опису майна та управління ним. Однак сам процес застосування заходів охорони спадкового майна суттєво відрізняється в законодавстві зарубіжних країн. Причина тому – різні правові концепції спадкування, які по-різному визначають його порядок та обсяг прав і обов'язків, що переходять до спадкоємців.

У сучасному світі склалися три основні концепції спадкування.

1. Спадщина переходить відповідно до закону (*ipso iure*) прямо та безпосередньо до спадкоємців (універсальне спадкоємство – прим. автора). Концепція не передбачає жодних посередників або будь-яких інших дій

щодо прийняття або вступу у спадщину. Що стосується інтересів кредиторів, то дана концепція передбачає як необмежену відповідальність спадкоємців за боргами спадкодавця (Франція), так і відповідальність лише в межах набутого спадкового майна (Німеччина) [3, с. 1094].

2. Друга концепція передбачає перехід спадщини безпосередньо до спадкоємців, однак за умови вчинення ними дій щодо прийняття спадщини. Перехід права власності на спадкове майно може бути відкладений до спливу певного часу після смерті спадкодавця. Ця концепція передбачена, наприклад, в австрійському, італійському та іспанському законодавстві [3, с. 1094]. Українське законодавство так само використовує дану концепцію в питанні переходу спадщини до спадкоємців.

3. Третя концепція заснована на англійській системі виконання заповіту, згідно з якою виконавець або представник здійснює управління майном померлого до того, як воно буде передано бенефіціарам (спадкоємцям або відказоодержувачам померлого – прим. авт.). Управління майном, перш за все, тягне за собою погашення заборгованостей за рахунок спадкового майна. Бенефіціари мають лише право вимоги до виконавця або представника передати їм майно, яке залишилось після погашення всіх заборгованостей спадкодавця. Тому тут не виникає жодних питань щодо сплати боргів померлого. Найгірше, що може статись зі спадкоємцями та відказоодержувачами, – це те, що вони можуть нічого не отримати [3, с. 1094].

Отже, в залежності від концепції спадкування, яка переважає в тій чи іншій правовій системі, інститут охорони спадкового майна відіграє різну роль. Якщо в країнах романо-германської правової сім'ї переважають перші дві концепції і охорона спадкового майна не має обов'язкового характеру та вживається лише на підставі заяви зацікавлених осіб та/або рішення суду, то в країнах англосаксонської правової сім'ї заходи щодо охорони спадкового майна забезпечують не тільки права та інтереси бенефіціарів, а, в першу чергу, застосовуються для проведення ліквідаційної процедури з метою повного або часткового задоволення вимог кредиторів. Однак це не означає, що в країнах континентальної правової системи цей інститут не є поширеним. Він часто застосовується під час вирішення спорів між спадкоємцями, коли є підстави вважати, що внаслідок невжиття заходів охорони спадкового майна воно може бути втрачене або суттєво пошкоджене.

Німеччина. Заходи охорони спадкового майна (Sicherung des Nachlasses) за законодавством Федеративної Республіки Німеччина до прийняття спадщини вживаються виконавцем заповіту (Testamentsvollstrecker). Якщо виконавця не призначено, його встановлює суд з розгляду спадкових справ (Nachlassgericht) за необхідності та на свій розсуд. Такі заходи також застосовуються у випадку, коли наявність спадкоємців невідома або не визначено, чи прийняли вони спадщину, або якщо особа, яка має право стягнення на спадкове майно, подає заяву про вжиття таких заходів. Для виконання вищезазначених дій суд призначає охоронця спадкового майна (Nachlasspfleger) [4, ст. 1960].

Після прийняття спадщини охорона спадкового майна здійснюється особами із числа спадкоємців. Спадкоємець відповідальний за зобов'язаннями, що стосуються спадкового майна. Такі зобов'язання включають у себе борги спадкодавця та заповідальні відкази [4, ст. 1967]. Однак відповідальність спадкоємця може бути обмежена шляхом встановлення управління спадковим майном для задоволення вимог кредиторів (Nachlassverwaltung) або запровадження процедури банкрутства (Nachlassinsolvenzverfahren) [4, ст. 1975]. Суд за заявою спадкоємця або кредитора, який вважає, що фінансовий стан або поведінка спадкоємця загрожує його інтересам, призначає особу, яка здійснює управління спадковим майном (далі – адміністратор) [4, ст. 1981].

Адміністратор здійснює управління спадковим майном, у тому числі вживає заходів щодо його збереження та погашення боргів спадкодавця за рахунок такого майна. Він несе відповідальність перед кредиторами спадкодавця під час виконання своїх повноважень, щодо охорони та управління майном померлого [4, ст. 1985]. Управління майном припиняється: в разі погашення всіх боргів спадкодавця [4, ст. 1986], відкриття процедури банкрутства або у випадку, коли активів спадкового майна недостатньо, щоб оплатити всі витрати, пов'язані з управлінням такого майна [4, ст. 1988].

Спадкодавець може визначити в заповіті виконавця (виконавців), який забезпечує охорону спадкового майна або доручити суду зробити це [4, ст. 2197]. У такому випадку виконавець одночасно з вжиттям заходів щодо охорони спадкового майна має право розпоряджатись таким майном, виконуючи заповідальне розпорядження спадкодавця [4, ст. 2203]. Спадкодавець може уповноважити виконавця здійснювати управління спадковим майном без визначення конкретних завдань, інакших ніж здійснення управління та охорони такого майна [4, ст. 2209]. Таке розпорядження втрачає силу після спливу 30-ти років із моменту переходу спадкового майна в розпорядження виконавця. Однак спадкодавець може розпорядитись здійснювати управління спадковим майном до моменту смерті спадкоємця або виконавця, або до настання будь-якої іншої події [4, ст. 2210]. Право на розпорядження майном спадкодавця повинно бути підтверджене виконавцем у суді [4, ст. 2212]. Спадкоємці не мають право розпоряджатись об'єктами спадщини, які знаходяться в управлінні виконавця [4, ст. 2211]. Однак кредитори заявляють свої вимоги як до спадкоємців, так і до виконавця, за умови, що останній має право розпорядження спадковим майном. Вимоги, що стосуються обов'язкової частки в спадщині, пред'являються тільки спадкоємцям [4, ст. 2213]. Якщо стає очевидним, що виконавець виконав усі свої обов'язки, надані заповідачем, він зобов'язаний передати спадкове майно у вільне володіння спадкоємця (спадкоємців) [4, ст. 2217].

Ще одним засобом охорони спадкового майна є його опис. Спадкоємець має право скласти опис спадкового майна (Inventarerrichtung) в суді [4, ст. 1993]. За заявою кредитора спадкодавця суд із розгляду спадкових

справ встановлює період, протягом якого опис має бути складений. Після закінчення цього періоду спадкоємець (спадкоємці) несе повну відповідальність за боргами спадкодавця [4, ст. 1994]. Опис включає в себе всю спадкову масу, яка існувала на дату переходу спадщини до спадкоємця (ів), в тому числі всі зобов'язання за спадковим майном. Опис також має містити характеристику об'єктів спадкового майна в обсязі, необхідному для оцінки вартості такого майна [4, ст. 2001]. Таким чином, опис та встановлення управління спадковим майном є засобами вжиття заходів щодо охорони спадкового майна, які дають змогу уникнути спадкоємцям повної відповідальності за боргами спадкодавця, а кредиторам – можливість задовольнити свої вимоги безпосередньо за рахунок спадкового майна.

Отже, німецьке законодавство не передбачає обов'язку вжиття заходів щодо охорони спадкового майна суб'єктами владних повноважень або іншими посадовими особами. Однак за клопотанням кредиторів або спадкоємців такі заходи застосовуються на підставі рішення суду, що дозволяє ефективно і своєчасно зберегти спадкове майно від пошкодження, втрати, розкрадання або розтрати. Здійснення охорони спадкового майна за рішенням суду дає можливість уникнути протидії та заперечень із боку осіб, у володінні яких таке майно перебуває. На відміну від українського законодавства, за яким спочатку нотаріус вживає заходи охорони спадкового майна, а у випадку заперечень із боку хоча б однієї особи із числа спадкоємців зобов'язаний відмовити у вчиненні таких дій. Тоді вжиття заходів охорони спадкового майна здійснюється на підставі ухвали суду. Вважаємо, що підхід німецького законодавця до вирішення цієї проблеми є більш спрощеним та ефективним, бо затягування процесу вжиття заходів щодо охорони спадкового майна може призвести до небажаних наслідків як для кредиторів, так і для спадкоємців. Слід також підкреслити можливість суду призначити адміністратора спадкового майна, який вживає заходів щодо його охорони та управління для задоволення вимог кредитора(ів), що дозволяє спадкоємцям уникнути відповідальності за борги спадкодавця, а кредиторам – задовольнити свої вимоги, не витрачаючи час на розшук спадкоємців та стягнення з них належних їм коштів або майна. На жаль, українське законодавство не передбачає такої процедури. Спадкоємці не несуть солідарної або додаткової відповідальності. Вимоги кредитора можуть бути задоволені лише в розмірі та в межах частки спадкового майна, яка перейшла до спадкоємця, що викликає значні труднощі для кредиторів, коли, наприклад, спадкоємців є декілька або вони мають постійне місце проживання за кордоном.

Франція. Відповідно до законодавства Франції спадкоємець може прийняти спадщину повністю і без застережень або відмовитись від неї. Він також має право прийняти спадщину в розмірі чистих активів, тобто без боргів та інших обтяжень, у випадку універсального правонаступництва [5, ст. 768]. Після спливу чотирьох місяців із дня відкриття спадщини кредитори або інші спадкоємці можуть вимагати від спадкоємця зробити

вибір: прийняти або відмовитись від прийняття спадщини протягом двох місяців. Спадкоємець може подати клопотання до суду подовжити цей строк за наявності обґрунтованих причин, в інакшому випадку він буде вважатись таким, що прийняв спадщину повністю та безумовно [5, ст. 771]. Після спливу десяти років спадкоємець, який не прийняв спадщину, втрачає право на її прийняття [5, ст. 780].

Прийняття спадщини повністю і безумовно може бути виражене заявою, підпис на якій зроблений спадкоємцем власноруч або завірений уповноваженим органом. Якщо спадкоємець вчиняє дії, які виражають його намір прийняти спадщину або які він має право здійснювати тільки як спадкоємець, який прийняв спадщину, він вважається таким, що виразив мовчазну згоду на прийняття спадщини [5, ст. 782]. Приймаючи спадщину таким чином, спадкоємець бере на себе зобов'язання зі сплати всіх боргів спадкодавця, виконання заповідальних відказів та задоволення вимог кредиторів за рахунок всього належного йому майна.

Як і в Німеччині, французьке законодавство також передбачає обмеження відповідальності спадкоємця шляхом вжиття заходів охорони спадкового майна, а саме складання опису та встановлення управління майном спадкодавця.

Складання опису дає можливість точно визначити вартість чистих активів спадкодавця, що, у свою чергу, попереджає його розтрату чи приховування дійсної вартості спадкового майна спадкоємцями. Однак складений опис не позбавляє спадкоємців обов'язку зберігати і охороняти описане майно [5, ст. 791].

У свою чергу, французьке законодавство також дозволяє більш широко використовувати інститут управління спадкового майна. Згідно із Цивільним Кодексом Франції управління спадковим майном може застосовуватись у таких випадках:

1) якщо спадкоємці невідомі, або вони всі відмовились від прийняття спадщини, або протягом місяця після відкриття спадщини ніхто з них не вчинив жодних дій, які могли б свідчити про прийняття ними спадщини;

2) якщо спадкодавець призначить особу, яка буде здійснювати управління його майном після смерті;

3) якщо спадкоємці укладуть угоду і передадуть спадкове майно в управління одному з них або третій особі;

4) за рішенням суду [5, ст. 812- ст. 814-1].

Таким чином, французьке законодавство, як і законодавство Німеччини, не передбачає обов'язкових заходів щодо охорони спадкового майна. Охорона спадкового майна носить обов'язковий характер у випадку неприйняття спадщини спадкоємцями, що дає можливість забезпечити права та інтереси як кредиторів, так і спадкоємців, які не бажають власноруч здійснювати управління спадковим майном. Законодавство Франції, однак, не передбачає презумпції обмеження відповідальності спадкоємців під час здійснення управління спадковим майном. Немає різниці, чи був

призначений охоронець спадкового майна заповідачем, спадкоємцями чи судом – відповідальність перед кредиторами спадкодавця несуть його правонаступники. Єдиний варіант обмеження відповідальності спадкоємців – це складання опису. Таким чином французький законодавець переносить весь тягар погашення боргів померлого на його спадкоємців. У той самий час як спадкодавець, так і спадкоємці не обмежені у виборі особи, яка може ефективно управляти активами померлого і забезпечити реалізацію прав та інтересів усіх учасників процесу.

Англія. Спадкове законодавство Сполученого Королівства Великобританії та Північної Ірландії суттєво відрізняється від країн романо-германської правової системи. У спадковому процесі Англії інститут охорони спадкового майна є обов'язковим, що дає змогу більш ефективно регулювати спадкові правовідносини і запобігати зловживанням із боку зацікавлених осіб.

Після смерті особи суд викликає його «особистих представників» (англ. – «personal representatives»), які виконують функцію охоронців, виконавців та управителів майна спадкодавця [6, с. 4, п. 4]. Особистий представник визначається померлим у заповіті. Це також може бути спеціальна організація з управління майном. Якщо в заповіті таку особу не визначено або заповіт не був складений, особистими представниками вважаються особи, які на момент смерті спадкодавця вважалися його спадкоємцями за законом і наділені в цьому значенні всіма повноваженнями [6, с. 1, п. 1.2].

Особистих представників не може бути більше чотирьох осіб відносно одного і того ж майна. Якщо серед відказоодержувачів, призначених спадкодавцем, є неповнолітня особа, то особистих представників не може бути менше двох. У випадку, якщо померлий має лише одного особистого представника, а серед відказоодержувачів є неповнолітні, суд може призначити ще одного або декількох на власний розсуд [6, с. 6, п. 12.1 – 12.2].

Якщо спадкодавець має тільки одного особистого представника, який підтвердив свої повноваження в суді, і такий представник помирає, то особистим представником спадкодавця вважається особистий представник померлого [6, с. 4, п. 7].

Якщо померлий не залишив заповіту, то його майно передається судді в справах, пов'язаних зі спадкуванням (англ. – «Probate Judge»). Суддя на власний розсуд призначає управителя спадковим майном померлого, який може бути в будь-який час замінений ним на іншу особу або осіб [6, с. 5 – 6, п. 9 – п. 10].

Особистий представник складає опис майна спадкодавця в установлені судом строки. Він має право включити до опису вимоги щодо відшкодування матеріальної шкоди, завданої нерухомому майну спадкодавця протягом 6 місяців до дати його смерті і 1 рік щодо рухомого майна. Будь-які майнові вимоги щодо відшкодування шкоди, завданої померлим протягом шести місяців до дати його смерті, також включаються до опису [6, с. 12–13, п. 26].

Що стосується відповідальності, то в законі зазначається, що будь-яка особа, що неправомірно заволоділа або отримала спадкове майно, набуває обов'язки представника в розмірі майна, що було неправомірно отримане нею [6, с. 14, п. 28].

Особистий представник несе повну відповідальність за розтрату або присвоєння спадкового майна. У випадку, якщо представник, який незаконно заволодів або розтратив майно спадкодавця, помирає, його особистий представник (представники) зобов'язані відшкодувати всю завдану ним шкоду [6, с. 14, п. 29].

Усе майно, що належало спадкодавцю на момент його смерті є, в першу чергу, активами для погашення боргів померлого. Будь-яке розпорядження в заповіті, що суперечить цій нормі, є нікчемним, і суд, якщо необхідно, розпоряджається спадковим майном для задоволення вимог та інтересів кредиторів [6, с. 15, п. 32.1]. Особистий представник має право розпоряджатись рухомим і нерухомим майном із метою отримання грошових сум для покриття усіх боргів спадкодавця. При цьому в першу чергу погашаються витрати на поховання та ритуальні церемонії, управління майном та інші юридичні процедури, пов'язані з охороною та збереженням спадкового майна. Далі погашаються всі заборгованості спадкодавця за договірними зобов'язаннями та зобов'язаннями з відшкодування шкоди. Майно, що залишилось, розподіляється між спадкоємцями та відказоодержувачами. Якщо спадкоємець або відказоодержувач є неповнолітніми, то особистий представник має право інвестувати належне неповнолітньому спадкоємцю або відказоодержувачу майно або грошові кошти в будь-які об'єкти підприємницької або іншої діяльності на свій розсуд до досягнення ним повноліття [6, с. 16 – 17, п. 33].

Отже, англійський законодавець пішов протилежним шляхом і включив інститут охорони спадкового майна як обов'язковий елемент спадкового процесу. Це дало змогу своєчасно запобігти втраті та пошкодженню майна померлого, уникнути тривалих спорів як між спадкоємцями, так і між спадкоємцями та кредиторами. Повноваження суду щодо призначення та заміни особистого представника дає можливість контролювати його дії і швидко реагувати на будь-які порушення з боку представника. Із вищесказаного можна зробити висновок, що саме англійське законодавство найкращим чином задовольняє інтереси учасників спадкового процесу, зокрема кредиторів спадкодавця.

Висновки. На сьогодні Україна стоїть на шляху реформ та докорінних змін у правовій системі. Після прийняття Цивільного Кодексу України у 2003 році спадкове законодавство тривалий час залишалось поза увагою законодавця, в тому числі інститут охорони спадкового майна. Нерідко нотаріуси відмовляють у вжитті заходів охорони спадкового майна, посилаючись на заперечення та перешкоди з боку спадкоємців. Лише після отримання відмови в нотаріуса зацікавлена особа має право звернутись до суду з позовом про усунення перешкод у вжитті заходів щодо

охорони спадкового майна. Усе це робить процедуру охорони спадкового майна тривалою і неефективною.

Таким чином, вважаємо за необхідне змінити процедуру охорони спадкового майна таким чином:

Після смерті спадкодавця зацікавлена особа (спадкоємці або кредитори) звертаються до суду із заявою про вжиття заходів щодо охорони спадкового майна.

Суд протягом 5 днів розглядає заяву і за наявності обґрунтованих підстав задовольняє заяву і призначає управителя майна серед спадкоємців, відказоодержувачів, виконавців заповіту або інших заінтересованих осіб.

Управитель майна складає опис і подає його до суду протягом 10 днів із моменту його призначення. У випадку, якщо спадкоємці заперечують або чинять опір проти проведення опису управителем, останній має право подати клопотання до суду про усунення перешкод у вжитті заходів щодо охорони спадкового майна. Клопотання управителя негайно розглядається судом, про що постановляється ухвала.

Управитель має право розпоряджатися майном спадкодавця з метою забезпечення вимог кредиторів, у тому числі продавати та обмінювати таке майно, передавати його в користування, використовувати в господарській діяльності тощо. Кредитори мають переважне право придбання такого майна. Кожного місяця управитель подає до суду звіт про всі здійсненні ним правочини щодо майна спадкодавця. Спадкодавці, відказоодержувачі та кредитори мають право ознайомитись із таким звітом і подати свої письмові заперечення проти нього. Якщо суд визнає заперечення обґрунтованими, він може визнати такий правочин недійсним і зобов'язати сторони повернути все отримане за таким правочином майно в натурі або в грошовому еквіваленті.

Після спливу 6 місяців із моменту смерті спадкодавця управитель подає до суду звіт про всі вчинені ним правочини з метою збереження майна спадкодавця і погашення його боргів. Якщо суд виявить у діях управителя ознаки правопорушення або зловживання правом, він може притягнути управителя до цивільної, адміністративної та/або кримінальної відповідальності.

У разі якщо суд затвердить звіт управителя, він складає передавальний акт, в якому описується все майно, що залишилось після задоволення вимог кредиторів, і передає його спадкоємцям. На підставі цього акту нотаріус видає свідоцтва про на спадщину спадкоємцям.

Таким чином, вважаємо, що вищезазначені нововведення дадуть змогу:

1. Більш ефективно забезпечити права та інтереси кредиторів шляхом прямої передачі спадкового майна для погашення заборгованостей спадкодавця.

2. Зберегти майно спадкодавця. Наприклад, коли в складі спадкового майна є речі, що швидко псуються або потребують спеціального догляду, або використання яких потребує наявності спеціальних навичок і вмінь.

3. Не завдавати шкоди і зменшити збитки для третіх осіб. Наприклад, що стосується корпоративного управління підприємством: коли помирає учасник, який має контрольний пакет акцій або частки в статутному капіталі товариства (50% і більше), тим самим не дає можливості зібрати кворум для прийняття рішень загальними зборами товариства.

4. В інших випадках, коли існує загроза втрати або пошкодження майна померлого, внаслідок недбалого або неправомірного управління таким майном.

Україна не так давно стала на шлях побудови ринкової економіки, тому основним завданням спадкового законодавства є, насамперед, забезпечення швидкого, чіткого, зрозумілого і якісного переходу майна, прав та обов'язків спадкодавця до його нащадків, а також своєчасне погашення всіх боргових зобов'язань померлого. Саме реформування інституту охорони спадкового майна на основі законодавства європейських країн дасть змогу досягнути цієї мети.

Література:

1. Цивільний кодекс України. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2003. № 40-44. Ст. 356.
2. Ухвала Апеляційного суду Львівської області від 12.03.2014 року № 447/2442/13. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/37702128>.
3. Mathias Reimann, Reinhard Zimmermann. The Oxford Handbook of Comparative Law. 2006. New York: Oxford University Press Inc. 1430 p.
4. German Civil Code BGB. Federal Law Gazette [Bundesgesetzblatt], page 42, 2909; 2003, page 738. URL: https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_bgb/index.html.
5. Civil Code of French Republic translated by David W. Gruning, professor of law, Loyola university, school of law, New Orleans, 2013. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/Traductions/Liste-des-traductions-Legifrance>.
6. Administration of Estates Act 1925. Chapter 23, 15 and 16 Geo. 5. URL: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/Geo5/15-16/23>.

Мустафаев Юсуф Нури оглы Правовые аспекты охраны наследственного имущества в законодательстве зарубежных стран

Аннотация. В статье исследованы особенности применения мер охраны наследственного имущества в законодательстве Украины и зарубежных стран. Определены основания и порядок применения таких мер. Проанализировано влияние института охраны наследственного имущества на обеспечение прав и интересов участников наследственного процесса. Рассмотрены основные различия механизма применения мер охраны наследственного имущества в законодательстве Украины и зарубежных стран. Выявлены основные недостатки украинского законодательства в регулировании отношений, касающихся охраны прав и интересов наследников, отказополучателей и кредиторов.

Ключевые слова: охрана наследственного имущества, управление имуществом, описание имущества, наследственная масса, наследники, исполнитель завещания, завещательный отказ.

Mustafaev Yu. Legal aspects of enforcement of estates security measures in legislation of foreign countries

Summary. After declaration of independence Ukraine put on the path of major legal, economic and social reforms. Implementation of market economic expended civil relations and developed the process of property acquisition by natural persons, but the death as a fact is unpredictable and independent of person will. So the death of person can prejudice the rights and interests of heirs, beneficiaries and creditors of deceased person. The institute of estates security was created for preventing aforesaid consequences. Estates security is provided for heirs, legatees and creditors with the purposes of protecting their rights and preserving the assets of estate before accepting inheritance by heirs of deceased person. Estates security measures include inventory and administration of estates. Estates security measures are taken by notary by virtue of application of heirs, beneficiaries or creditors of deceased. If some heir object to composing of inventory or establishing of administration, notary will refuse taking such measures. In this case interested person can sue to court to take estates security measures. Currently such procedure is continued and inefficient for heirs and creditors and can lead to losing or damage estates of deceased person. Article investigates new methods and ways to resolve such problems and improve estates security procedure according to legislation of developed countries.

Key words: estates security, administration of estates, inventory, inheritance assets, heirs, executor of will, testamentary disposition.